

1 ey 422 raad

**TOMIN
GROEP**

relatie met 4255-2015

Blaricum	Eemnes	<u>Laren</u>	BEL
datum: 21 APR. 2017			team MO
Zaak - 3257-2017			CC:
Doc. Nr.:			

Tomingroep B.V.
Kerkelanden
Franciscusweg 12
Postbus 194
1200 AD HILVERSUM

T: (035) 671 81 11
F: (035) 623 47 02
E: info@tomingroep.nl
I: www.tomingroep.nl

BTW-nr. NL005695004B01
IBAN NL64BNGH0285077643
BIC BNGHNL2G
K.v.K. Hilversum 32032606

Kenmerk: FO-FEH-17-00328
Betreft: conceptjaarstukken en concept-accountsverslag 2016

Datum: 19 april 2017
Contactpersoon: F. el Haddouchi
Telefoon: 035-6718125

Geacht College,

Op grond van de wet gemeenschappelijke regelingen bieden wij u bijgaand de jaarstukken van het Werkvoorzieningschap Tomingroep over 2016 inclusief het concept-accountantsverslag aan.

Het Algemeen Bestuur van het Werkvoorzieningschap zal deze stukken op 22 juni aanstaande definitief vaststellen.

Vervolgens worden de stukken toegezonden aan gedeputeerde staten.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u vragen hebben, aarzelt u dan niet om contact met ons op te nemen.

Met vriendelijke groet,
WERKVOORZIENINGSCHAP

Frank Oskamp
Secretaris

Jaarstukken 2016

**Werkvoorzieningschap
Tomingroep**

8 juni 2017

Inhoudsopgave

Jaarverslag

Bericht van het bestuur	3
--------------------------------	---

Paragrafen:

• Weerstandsvermogen en risicobeheersing	5
• Onderhoud kapitaalgoederen	5
• Bedrijfsvoering	5
• Verbonden partijen	6
• Treasuryparagraaf	7

Jaarrekening 2016

Balans per 31 december 2016	9
Overzicht van baten en lasten 2016	11
Kasstroomoverzicht over 2016	12
Grondslagen voor waardering baten en lastenbepaling	13
Toelichting op de balans per 31 december 2016	17
Toelichting op overzicht van baten en lasten 2016	22
Publicatie Wet Normering Topinkomens WNT	25
Overige gegevens	
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	28
Voorstel tot resultaatsbestemming	30

Jaarrekening 2016

Bericht van het Bestuur van het Werkvoorzieningschap Tomingroep

Werkvoorzieningschap Tomingroep voert de Wet sociale werkvoorziening uit voor haar deelnemende gemeenten. Het doel is zoveel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te helpen bij het verkrijgen van een betaalde baan binnen of buiten Tomingroep. Dit gebeurt door het bieden van werk, scholing, begeleiding en bemiddeling. De beste resultaten worden bereikt door het optimaal inzetten van de beschikbare middelen en dus door het optimaliseren van de bedrijfsvoering met borging van de continuïteit op lange termijn. Het Werkvoorzieningschap wordt bestuurd door een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur.

De jaarrekening van 2016 is opgesteld op basis van de structuur waarbij de medewerkers met een Wsw-indicatie in dienst zijn van het Werkvoorzieningschap Tomingroep, en waarbij de bedrijfsactiviteiten worden uitgevoerd door Tomingroep BV. Deze medewerkers met een Wsw-indicatie zijn gedetacheerd door het Werkvoorzieningschap bij Tomingroep BV. In deze jaarrekening wordt vanuit de financiële invalshoek ingegaan op de ontwikkelingen van het Werkvoorzieningschap in het verslagjaar 2016. Het Werkvoorzieningschap Tomingroep is alleen verantwoordelijk voor de uitvoering van de wet sociale werkvoorziening. Een brede beschrijving van de ontwikkelingen, activiteiten en cijfers van Tomingroep BV is te vinden in het jaarverslag 2016 van Tomingroep BV. Hierin wordt tevens ingegaan op de doelstellingen van de organisatie en het gevoerde beleid, met name het sociale en personeelsbeleid.

Tot 2015 werd door de Rijksoverheid de taakstelling vastgesteld per gemeente. Met ingang van vorig jaar is er geen sprake meer van een taakstelling maar wordt per gemeente een subsidiebedrag beschikbaar gesteld gebaseerd op het verwachte aantal Wsw-ers. Voor 2016 bedroeg deze quasi taakstelling voor de deelnemende gemeenten binnen Tomingroep in totaal 1.061,88 SE's. Uiteindelijk werd voor 2016 een bezetting van 1.048,78 SE's gerealiseerd (een onderrealisatie van 13,1). Het aantal medewerkers van het Werkvoorzieningschap Tomingroep nam in het verslagjaar af van 1.172 eind 2015 naar 1.129 ultimo 2016. Van deze medewerkers waren er 1.061 gedetacheerd bij Tomingroep BV en 68 binnen en buiten Tomingroep actief in het kader van Begeleid Werken.

Hoewel de Sisa-verantwoording formeel is vervallen met de komst van de Participatiewet, is over 2016 wel een verantwoording op basis van de Sisa-uitgangspunten opgesteld. Deze verantwoording is door de externe accountant getoetst en akkoord bevonden en dient ter verantwoording aan de deelnemende gemeenten.

Het Werkvoorzieningschap belast als eigenaar van de panden huur en een gebruiksvergoeding voor het gebruik van onroerende goederen en overige vaste bedrijfsmiddelen door aan Tomingroep BV. Het Werkvoorzieningschap Tomingroep betaalt een vergoeding voor haar aandeel in de ondersteunende (staf)diensten aan Tomingroep BV. In een samenwerkingscontract is dit tussen beide rechtspersonen vastgelegd. Hierin is verder opgenomen dat het Werkvoorzieningschap Tomingroep bij een negatief resultaat een zodanige financiële bijdrage van Tomingroep BV ontvangt (garantietoekenning), dat een financieel sluitende jaarrekening (resultaat nihil) gerealiseerd wordt.

De gerealiseerde opbrengsten bedroegen in 2016 € 32,5 mln., € 4,2 mln. lager dan vorig jaar en beter dan begroot (+ € 0,7 mln.). De afwijking t.o.v. vorig jaar wordt veroorzaakt door enerzijds een lager aantal SE's (1.048,8 t.o.v. 1.099,0) en anderzijds een lager subsidiebedrag (€ 25.440,- t.o.v. 26.241,-). Tevens ontving het Werkvoorzieningschap in 2016 een lagere dividenduitkering van Tomingroep B.V. (€ 0,8 mln. i.p.v. € 2,9 mln.).

De totale bedrijfslasten bedroegen in 2016 € 32,1 mln., hetgeen een daling is van € 4,0 mln. t.o.v. 2015. T.o.v. het budget is sprake van een overschrijding van € 0,4 mln. De daling van de kosten in vergelijking met vorig jaar wordt enerzijds veroorzaakt door lagere personeelskosten (als gevolg van het verloop van het aantal SW-ers), waarvan een deel werd tenietgedaan doordat eind 2015 nieuwe cao-afspraken voor 2016 werden gemaakt waardoor het gemiddelde loon steeg. De overige bedrijfskosten namen t.o.v. 2015 fors af (-/- € 3,2 mln.). Dit werd veroorzaakt doordat de door het Schap aan Tomingroep BV te betalen begeleidingsvergoeding met ingang van 2016 met 25% is verlaagd (-/- € 1,3 mln.) en doordat de uitbetaling van het ontvangen dividend in 2016 € 2,0 mln. lager lag dan in 2015.

Het netto resultaat van het Werkvoorzieningschap Tomingroep bedraagt hiermee voor 2016 € 277K positief (tegen + € 382K in 2015).

Dit verslagjaar is het tweede jaar waarin de Participatiewet van kracht was. De gemeenten hebben de volledige lead in en eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van deze wet gekregen. Daarmee zijn zij ook verantwoordelijk geworden voor de re-integratie van arbeidsgehandicapten in brede zin (ex-Wajong, ex-doelgroep Wsw en arbeidsmatige dagbesteding AWBZ). De toegang tot de arbeid via de Wsw is sinds 1 januari 2015 afgesloten. De zittende groep Wsw-medewerkers heeft haar recht op arbeid en inkomen behouden, maar de subsidie voor deze groep zal de komende jaren verder afnemen. Tomingroep blijft zich inspannen om voor haar Wsw-medewerkers de best passende arbeid en begeleiding te realiseren en houdt daarbij ook het bedrijfseconomische belang in het oog.

De decentralisatie van verantwoordelijkheden en de verlaging van de budgetten maken het noodzakelijk dat de gemeenten keuzes maken. Daarbij is ook telkens de vraag aan de orde welke rol Tomingroep het beste kan spelen. In 2015 en 2016 heeft Tomingroep, naast het werk voor de Wsw-doelgroep, re-integratietrajecten verzorgd voor participatiegerechtigden. De gemeenten en Tomingroep BV hadden hiervoor individuele contracten afgesloten; dit gebeurde dus niet onder verantwoordelijkheid van het Werkvoorzieningschap. Met deze re-integratietrajecten werkten de gemeenten en Tomingroep samen aan de uitvoering van het 'sociaal akkoord' en daarmee aan de realisering van een inclusieve arbeidsmarkt. In het 'sociaal akkoord' hebben de werkgevers afgesproken extra banen te creëren voor mensen met een arbeidsbeperking. Het gaat uiteindelijk om 100.000 extra banen (oplopend tot 2026). De overheid zorgt tot 2026 nog eens voor 25.000 banen extra. De extra banen zijn bedoeld voor mensen die niet in staat zijn een inkomen op het niveau van het wettelijk minimum loon te verdienen. Wajongers en mensen op de wachtlijst Wsw kregen tot en met 2016 prioriteit. Hoewel de resultaten van de re-integratieactiviteiten in 2015 en 2016 bemoedigend waren, hebben de gemeenten in meerderheid besloten de contracten met Tomingroep BV niet te verlengen. Het blijkt namelijk lastig om vooraf afspraken te maken over het aantal kandidaten dat zal instromen en gemeenten willen daarnaast meer maatwerk kunnen bieden. Almere heeft bij aanvang tot een andere invulling besloten en deze invulling wordt, aangepast en verbeterd op basis van de opgedane ervaringen, verlengd.

De gemeenten in de Gooi en Vechtstreek zijn ook teruggekomen op het besluit om hun activiteiten op het gebied van werkgeversdienstverlening samen te voegen en onder aansturing van Tomingroep te brengen. Het uitgangspunt daarbij was dat werkgeversdienstverlening binnen een regio effectiever en efficiënter uitgevoerd kan worden vanuit één gezamenlijke organisatie, waarin gemeenten, UWV en sociale werkvoorziening als complementaire partners zouden samenwerken. Eind 2016 is besloten de werkgeversdienstverlening (inclusief haar medewerkers) onder te brengen bij de Regio Gooi en Vechtstreek en de medewerkers van daaruit te detacheren bij één van de deelnemende gemeenten. Ook de werkgeversdienstverlening valt overigens niet onder de verantwoordelijkheid van het Werkvoorzieningschap.

Tomingroep heeft zich reeds in 2014 in diverse aanbestedingsprocedures van de gemeenten gekwalificeerd als aanbieder van zowel de nieuwe wettelijke voorziening Beschut Werken als Arbeidsmatige Dagbesteding. De gemeenten gaan verschillend om met de inzet van deze voorzieningen. Net als vorig jaar is van de mogelijkheden bij Tomingroep in het verslagjaar in beperkte mate gebruik gemaakt.

Het jaar 2016 was voor Tomingroep een jaar waarin ervaring is opgedaan met veranderende vormen van dienstverlening. Dit heeft eind 2016 geleid tot deels gewijzigde keuzes van de gemeenten. Van Tomingroep vraagt dit de nodige flexibiliteit en veranderbereidheid. Gelukkig heeft het verleden laten zien dat die in ruime mate aanwezig is. Dat Tomingroep in steeds wijzigende omstandigheden in staat is koers te houden, moge tevens blijken uit het feit dat er over 2016 geconsolideerd wederom een gezond bedrijfsresultaat is geboekt. Het bestuur van Tomingroep spreekt daarvoor op deze plek graag zijn waardering uit.

Mevrouw F.T. de Jonge
Voorzitter

F.C. Oskamp
Secretaris

Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin het Werkvoorzieningschap Tomingroep in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid veranderd moet worden. Daarnaast vormt ook de algemene reserve een buffer tegen onverwachte financiële tegenvallers. In deze nota wordt inzicht gegeven in het vermogen van het Werkvoorzieningschap Tomingroep om risico's die niet in de jaarrekening zijn verwerkt op te vangen. Als risico's worden beschouwd alle redelijk voorzienbare risico's, die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal c.q. het eigen vermogen en de omvang van het overzicht van baten en lasten. Het weerstandsvermogen ultimo 2016 bedraagt 2,2 miljoen euro. Voor verdere details verwijzen wij u naar de jaarrekening.

De deelneming in Tomingroep BV is voor de verkrijgingsprijs op de balans opgenomen. Voor de intrinsieke waarde van Tomingroep BV per 31 december 2016 wordt verwezen naar de jaarrekening van Tomingroep BV.

Kengetallen

	2015	Begroot	2016
Netto schuldquote	18,06%	nvt	19,93%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	-0,51%	nvt	3,00%
Solvabiliteitsratio	13,72%	nvt	17,78%
Structurele exploitatieruimte	1,04%	-0,53%	0,85%

Onderhoud kapitaalgoederen

Er is een voorziening getroffen voor het egaliseren van de kosten van groot onderhoud aan terreinen, gebouwen en installaties. Het meerjarenonderhoudsplan ligt hieraan ten grondslag. Jaarlijks wordt dit meerjarenonderhoudsplan geactualiseerd. Ultimo 2016 bedraagt de stand van de voorziening groot onderhoud € 697k.

Bedrijfsvoering

Subsidieresultaat

Het subsidieresultaat, dat wil zeggen het verschil tussen de wsw-subsidie en de loonkosten van het wsw-personeel, kan per jaar fluctueren als gevolg van o.a. landelijke factoren, besluiten van het ministerie over compensatie loonkosten en nieuwe wetgeving. Naar aanleiding van de huidige wetgeving wordt voor de komende jaren een oplopend negatief subsidieresultaat verwacht.

Het subsidieresultaat voor 2016 bedroeg: € 937k negatief.

Subsidieresultaat is hier gedefinieerd als ontvangen subsidie minus loonkosten SW.

Risico's

Het Werkvoorzieningschap Tomingroep biedt werkgelegenheid onder aangepaste omstandigheden aan personen die kunnen en willen werken. In de samenwerkingsovereenkomst met Tomingroep BV is vastgelegd, dat Tomingroep BV een nihilresultaat bij het Werkvoorzieningschap garandeert.

Risico's die van invloed kunnen zijn op de toekomstige cijfers zijn:

- Sociaal-economische ontwikkelingen die leiden tot verdere bezuinigingen op de rijkssubsidie, in casu de Participatiewet.
- Landelijke ontwikkelingen en regelgeving met betrekking tot de sociale werkvoorziening
- Uitkomsten van CAO-onderhandelingen voor SW-medewerkers
- Politieke ontwikkelingen, Europese richtlijnen en renteontwikkelingen
- Rol van werkvoorzieningschap Tomingroep in het gemeentelijk activerend arbeidsmarktbeleid
- Onvoldoende resultaat in Tomingroep BV om het resultaat van het Werkvoorzieningschap aan te vullen (garantiebijdrage)
- Tijdigheid en volledigheid van doorstorting van de subsidie door de deelnemende gemeenten

De resultaten van het Werkvoorzieningschap Tomingroep kunnen de komende jaren als gevolg van bovengenoemde zaken fluctueren. Voor Tomingroep BV wordt jaarlijks een kwantificering gemaakt van de bedrijfsrisico's en het weerstandsvermogen. Deze uitkomst, gebaseerd op de balans per 31/12/2016, geeft reden om het huidige risico als laag te kwalificeren.

Voor zover de reserves niet toereikend mochten zijn, komt een eventueel programmakort uiteindelijk voor rekening van de deelnemende gemeenten.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn derde rechtspersonen waarmee het werkvoorzieningschap Tomingroep een bestuurlijke en/of financiële band heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van een stemrecht. Van een financieel belang is sprake wanneer de gemeenschappelijke regeling middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op het Werkvoorzieningschap Tomingroep.

Het Werkvoorzieningschap Tomingroep is als gemeenschappelijke regeling een verbonden partij voor de deelnemende gemeenten Almere, Blaricum, Eemnes, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp, Wijdemeren en Gooise Meren (bestaande uit de per 1 januari 2016 gefuseerde gemeenten Bussum, Muiden en Naarden).

Het Werkvoorzieningschap Tomingroep heeft een 100% deelneming in Tomingroep BV. Werkvoorzieningschap Tomingroep en Tomingroep BV hebben een meerjarige samenwerkingsovereenkomst afgesloten. In deze overeenkomst garandeert Tomingroep BV het Werkvoorzieningschap een nulresultaat en verklaart het Werkvoorzieningschap dat de sw-medewerkers bij Tomingroep BV worden gedetacheerd.

Per jaar wordt een contract gesloten waarin vastgelegd is aan hoeveel sw-medewerkers de BV werk dient te bieden en aan welke overige sociale doelstellingen de BV inhoud dient te geven. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de jaarrekening van Tomingroep BV.

Staat van verbonden partijen		Bedragen * € 1000
Werkvoorzieningschap Tomingroep	31-12-2016 (ult)	31-12-2015 (ult)
Eigen Vermogen	2.183	1.906
Vreemd vermogen	9.399	11.178
Resultaat	277	382
Tomingroep BV	31-12-2016 (ult)	31-12-2015 (ult)
Eigen Vermogen	21.427	21.993
Vreemd vermogen	5.988	7.917
Resultaat	279	844

Treasuryparagraaf

(x € 1.000)

In het kader van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) treft u onderstaand informatie aan over de liquiditeitspositie in relatie tot de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Berekening kasgeldlimiet

Begrotingstotaal 2016	31.844
Kasgeldlimiet in procenten van de grondslag	8,20%
Kasgeldlimiet in bedrag	2.611

Realisatie 2016	jan-mrt	apr-jun	jul-sep	okt-dec	gemiddeld
Vlottende (korte) schuld	-106	-488	-895	-1.093	-645
Vlottende middelen	-3.962	-3.662	-2.272	-2.806	-3.176
Totaal netto vlottende schuld	3.856	3.174	1.377	1.713	2.530
Toegestane kasgeldlimiet	2.611	2.611	2.611	2.611	2.611
Ruimte (+)/Overschrijding(-)	-1.245	-563	1.234	898	81

De kasgeldlimiet wordt per kwartaal bepaald aan de hand van het gemiddelde van de saldi per de eerste van de maand.

Renterisico op de vaste schuld	2016	2017	2018	2019
(2) Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
(4) Nieuw aangetrokken vaste schuld	0	3.500	0	0
(5) Betaalde aflossingen	1.063	813	1.163	1.163
(6) Herfinanciering	0	0	0	0
(7) Renterisico op vaste schuld	0	0	0	0
(8) Renterisiconorm	2.500	2.500	2.500	2.500
(9a) Ruimte onder renterisiconorm	2.500	2.500	2.500	2.500
Stand van de vaste schuld per 1 januari	5.504	4.440	7.127	5.963
Nieuw aangetrokken vaste schuld	0	3.500	0	0
	5.504	7.940	7.127	5.963
Aflossingen	1.063	813	1.163	1.163
Stand van de vaste schuld per 31 december	4.440	7.127	5.963	4.800

Jaarrekening 2016

Werkvoorzieningschap Tomingroep

8 juni 2017

Balans voor resultaatbestemming per**(x € 1.000)**31-dec
201631-dec
2015**Activa****Vaste activa****Materiële vaste activa**

Investerings met een economisch nut	9.361	9.361	9.344	9.344
-------------------------------------	-------	--------------	-------	--------------

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen	2.522	2.522	2.522	2.522
Deelnemingen	2.522		2.522	

Vlottende activa**Uitzettingen**

		128		336
Vorderingen op openbare lichamen	21		258	
Debiteuren	105		76	
Overige vorderingen	2		2	

Liquide middelen

	-	-	-	-
--	---	---	---	---

Overlopende activa

	269	269	1.691	1.691
--	-----	------------	-------	--------------

Totaal**12.280****13.893**

Balans voor resultaatbestemming per

(x € 1.000)

31-dec
201631-dec
2015**Passiva****Vaste passiva****Eigen vermogen**

Algemene reserve	1.906		1.070	
Gerealiseerd resultaat	277		382	
Bestemmingsreserves	0		454	
		2.183		1.906

Voorzieningen**697****809****Vaste schulden**

Onderhandse leningen	4.440	4.440	5.504	5.504
Binnenlandse banken	340		704	
Binnenlandse bedrijven	4.100		4.800	

Vlottende passiva**Netto-vlottende schulden**

Overige schulden	4.754	4.754	5.631	5.631
------------------	-------	--------------	-------	--------------

Overlopende passiva

206

206

43

43**Totaal****12.280****13.893**

Aldus opgemaakt:
Hilversum, 8 juni 2017

Werkvoorzieningschap Tomingroep

Mevrouw F.T. de Jonge
Voorzitter

F.C. Oskamp
Secretaris

Overzicht van baten en lasten

(x € 1.000)

	Realisatie 2016		Begroting 2016		Realisatie 2015	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Overige bedrijfsopbrengsten		6.871		6.388		9.189
Bedrijfsopbrengsten		6.871		6.388		9.189
Lonen, salarissen en sociale lasten WSW	26.329		25.880		27.098	
Kosten Begeleid Werken	870		1.031		967	
Afschrijving op materiële vaste activa	511		484		460	
Overige bedrijfskosten	4.397		4.312		7.618	
Som der bedrijfslasten	32.107		31.706		36.143	
Bedrijfsresultaat		-25.236		-25.319		-26.954
Rijksvergoeding		25.392		25.153		27.366
Overige subsidie		262		135		153
Garantietoekenning Tomingroep BV		0		168		0
		25.654		25.456		27.519
Financiële baten en lasten	142		137		183	
Totaal	142		137		183	
Saldo van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen						
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		277		-1		382
Onttrekkingen aan reserves		0		0		0
Gerealiseerd resultaat		277		-1		382
Totaal der lasten/baten	32.249	32.249	31.844	31.844	36.326	36.326
Waarborgen		0				0
Garantstellingen		0				0

N.B.: Voor 2016 heeft geen begrotingswijziging meer plaatsgevonden, waardoor alleen de kolom 'begroting 2016' van toepassing is voor de begroting.

Kasstroomoverzicht over 2016

(x € 1.000)

	2016	2015
(Volgens de indirecte methode)		
Beginbalans liquide middelen	-2.365	-2.592
Gerealiseerd resultaat	277	381
Afschrijvingen	511	462
Mutaties voorzieningen	-112	-84
Mutaties werkkapitaal:		
-Mutatie vorderingen	208	943
-Mutatie overlopende activa	1.422	-1.652
-Mutatie netto-vlottende schulden	-1.576	1.578
-Mutatie overlopende passiva	163	-6
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	<u>893</u>	<u>1.622</u>
Ontvangen dividend	2.286	1.442
Betaalde uitkering	-2.286	-1.442
A. Kasstroom uit operationele activiteiten	<u>893</u>	<u>1.622</u>
Investerings in uitvoering	2	-37
Investerings in materiële vaste activa	-531	-45
B. Kasstroom uit investeringsactiviteiten	<u>-529</u>	<u>-82</u>
Nieuw aangetrokken leningen	0	0
Aflossingen van langlopende schulden	-1.063	-1.314
C. Kasstroom uit financieringsactiviteiten	<u>-1.063</u>	<u>-1.314</u>
Netto kasstroom	-700	227
Koers- en omrekeningsverschillen op geldmiddelen	0	0
Mutatie geldmiddelen	-699	227
Eindsaldo liquide middelen	<u>-3.064</u>	<u>-2.365</u>

Grondslagen voor waardering en baten en lastenbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het overzicht van baten en lasten vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Voorzover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voorzover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Balans

Activa

Materiële vaste activa

De waardering van de materiële vaste activa is gebaseerd op de verkrijging of vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt rekening gehouden met de vermindering van hun waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering niet plaatsgevonden.

Op grond wordt niet afgeschreven. Voor het overige vindt afschrijving plaats op basis van de historische aanschafprijs volgens het stelsel dat is afgestemd op de verwachte gebruiksduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het actief.

De afschrijvingstermijnen volgens de lineaire methode bedragen in jaren:

Voorziening aan Terreinen	10 en 20
Gebouwen	5, 6, 10, 20 en 40
Installaties	5, 6, 7, 9, 10 en 20
Machines	2, 3, 4, 5 en 10
Inventarissen	3, 5 en 10
Vervoermiddelen	5 en 10

Financiële vaste activa

De waardering van de financiële vaste activa is gebaseerd op de verkrijgingprijs.

Vlottende activa

Uitzettingen

De uitzettingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Schatkistbankieren

Het werkvoorzieningschap Tomingroep is verplicht om het saldo van liquide middelen boven het drempelbedrag bij de Rijksoverheid onder te brengen. Het drempelbedrag voor het werkvoorzieningschap Tomingroep bedraagt 265k. Het werkvoorzieningschap Tomingroep heeft per 31-12-2016 geen middelen ondergebracht in de schatkist bij de Rijksoverheid.

Liquide middelen

De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen en omvatten bank- en kassaldi en zijn direct opvraagbaar.

Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit:

Algemene reserve

De algemene reserve dient als algehele buffer om toekomstige tegenvallers te kunnen opvangen.

Bestemmingsreserves

Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven. Het gehele bedrag van de bestemmingsreserves ultimo het jaar dient onderbouwd te zijn met bestuursbesluiten van het Algemeen Bestuur, dan wel opgenomen te zijn in voorliggend voorstel tot resultaatbestemming.

Voorzieningen

Voorziening groot onderhoud

Voor het groot onderhoud van de gebouwen en installaties is een meerjaren groot onderhoudsplan opgesteld tot 2018. Ter egalisatie van de kosten, wordt jaarlijks een vast bedrag aan de voorziening gedoteerd en worden de kosten jaarlijks uit de voorziening onttrokken.

De overige onderhoudskosten aan terreinen, gebouwen en installaties zijn rechtsreeks ten laste van het overzicht van baten en lasten verantwoord.

Vaste schulden

De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met de reeds gedane aflossingen. Vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overzicht van baten en lasten

Overige bedrijfsopbrengsten

Dit betreft de vergoeding van Tominggroep BV voor de huur van gebouwen, gebruik van machines en installaties en een detacheringsvergoeding. De afspraken inzake deze opbrengsten worden jaarlijks in een contract tussen het Werkvoorzieningschap en Tominggroep BV vastgelegd.

Lonen, salarissen en sociale lasten Wsw

Hieronder wordt verstaan het brutobedrag van de lonen aan Wsw-medewerkers verminderd met de afdrachtvermindering loonheffing (arbeidskorting) in het kader van de Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor volksverzekeringen. Hieronder zijn begrepen de ter zake van de werknemersverzekering verschuldigde werkgeverslasten alsmede het werkgeversaandeel in de pensioenvoorziening van de Wsw-medewerkers.

Overige personeelskosten Wsw

Hieronder zijn opgenomen de vervoerskosten, waarop de eigen bijdrage in mindering is gebracht, de kosten voor bedrijfsgeneeskundige zorg, vakonderwijs en vormingskosten en overige personeelsvoorzieningen.

Begeleid Werken

Hieronder wordt verstaan de aan de werkgevers verstrekte loonkostensubsidie voor medewerkers met een sw-indicatie en de begeleidingskosten, zowel die door het Werkvoorzieningschap als die door de werkgever wordt verleend.

Afschrijvingen

Dit betreffen de afschrijvingskosten van de materiële vaste activa. De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur.

Overige bedrijfskosten

De overige bedrijfskosten worden berekend op basis van actuele kosten.

Rijksvergoeding

Dit betreft de subsidie van de Overheid, zoals bedoeld in de artikelen 8 tot en met 10 van de Wet sociale werkvoorziening.

Overige subsidie

Dit betreft onder andere de bonus Begeleid Werken 2014.

Garantietoekenning Tomingroep BV

Tomingroep BV garandeert het Werkvoorzieningschap Tomingroep een nulresultaat en dient derhalve het tekort van het Werkvoorzieningschap aan te vullen.

Financiële baten en lasten

De rentebaten betreft de opbrengst uit positieve rekening-courantsaldi. De rentelasten bestaan uit de rentelasten van de langlopende geldleningen en de rentelasten over de positieve rekening-courantsaldi van Tomingroep BV en haar dochters.

BTW

Er is een fiscale eenheid verleend tussen het Werkvoorzieningschap Tomingroep, Tomingroep BV, Focus @Work BV, Tomin Facilitair BV, Talentrout BV, Stads Beheer Service BV, de Veluwse Hoevegaerde BV en Tractio BV.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.

Ontvangen en betaalde interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten

Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Toelichting op de balans voor resultaatbestemming per

(x € 1.000)

31-dec 31-dec
2016 2015

Activa

Materiële vaste activa

Boekingswaarde per 1 januari	9.306	9.723
Aanschaffingen	531	45
Desinvesteringen	0	-17
Afschrijvingen	-511	-460
Afschrijvingen desinvesteringen	0	15
Boekwaarde per 31 december	9.325	9.306
Activa in uitvoering	36	37
Totaal	9.361	9.344

De aanschaffingen (investeringen) hebben betrekking op:

Installaties	531	45
Totaal	531	45

Een overzicht van de materiele vaste activa is onderstaand opgenomen. Het betreft uitsluitend activa met een economisch nut.

	Gronden, terreinen	Bedrijfs gebouwen	Vervoer middelen	Machines, installaties	Overige materiële vaste activa	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2016	2.716	6.409	0	181	0	9.306
Aanschaffingen	0	0	0	531	0	531
	2.716	6.409	0	712	0	9.837
Desinvesteringen	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	-21	-398	0	-93	0	-511
Boekwaarde per 31 december 2016	2.695	6.011	0	619	0	9.325
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2016	451	7.563	0	2.079	53	10.146

Toelichting op de balans voor resultaatbestemming per		(x € 1.000)
	31-dec	31-dec
	2016	2015

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen	<u>2.522</u>	<u>2.522</u>
------------------------	--------------	--------------

Dit betreft de 100% deelneming in de Tominggroep BV.

Vlottende Activa

Uitzettingen

Vorderingen op openbare lichamen	21	258
Deelnemende gemeenten	21	258
Debiteuren	105	76
Overige vorderingen	2	2
Totaal	<u>128</u>	<u>336</u>

De vordering op de deelnemende gemeenten betreft de door de deelnemende gemeenten nog niet doorgestorte subsidie.

Overlopende activa

Overige overlopende activa	<u>269</u>	<u>1.691</u>
	<u>269</u>	<u>1.691</u>

De overige overlopende activa betreffen in 2015 met name de vordering op Tominggroep BV inzake dividenduitkering.

Toelichting op de balans voor resultaatbestemming per		(x € 1.000)
	31-dec 2016	31-dec 2015

Passiva

Eigen Vermogen

Algemene reserve

Saldo 1 januari	1.452	1.070
Toevoeging	454	
Gerealiseerde resultaat boekjaar	277	382
Saldo 31 december	<u>2.183</u>	<u>1.452</u>

Bestemmingsreserve

Saldo per 1 januari	454	454
Ontrekkingen	<u>454</u>	<u>0</u>
Saldo per 31 december	<u>0</u>	<u>454</u>

Voorzieningen

Groot Onderhoud

Saldo 1 januari	809	893
Bij: dotatie	155	155
	<u>964</u>	<u>1.048</u>
Af: onttrekking	267	239
Saldo 31 december	<u>697</u>	<u>809</u>

Toelichting op de balans voor resultaatbestemming per

(x € 1.000)

31-dec
201631-dec
2015**Vaste schulden**

Leningen

Saldo per 1 januari

5.504

6.817

Nieuwe lening

0

0

Aflossingen

1.063

1.314

Saldo per 31 december

4.440

5.504

De deelnemende gemeenten staan garant voor de betaling van rente en aflossing op basis van art. 27, lid 3 van de gemeenschappelijke regeling van Tomingroep.

Het verloop van de onderhandse geldleningen is als volgt:

Verstrekt door	leningnr	Saldo per 01-01-2016	Nieuwe leningen	Aflossingen	Saldo 31-12-2016	Rentelast begrotings- jaar
BNG	89899	454	0	113	340	17
BNG	101994	250	0	250	0	5
Tomingroep BV	1	2.400	0	400	2.000	64
Tomingroep BV	2	2.400	0	300	2.100	54
		5.504	0	1.063	4.440	140

Het gemiddeld gewogen rentelastpercentage bedraagt voor 2016 2,39%.

De leningen zijn verstrekt door binnenlandse banken en binnen het concern. Het in 2017 af te lossen bedrag is € 813k. Bij het afsluiten van de leningen zijn geen zekerheden verstrekt.

Vlottende passiva**Netto vlottende schulden**

Overige schulden

Crediteuren

271

525

Bank

3.064

2.365

R/C Tomingroep

632

43

Overige

112

2.021

Nog te betalen belastingen, sociale lasten

675

676

4.754

5.631

Voor de bankrekeningen van het Werkvoorzieningschap Tomingroep, Tomingroep BV en haar dochters is bij de BNG een compte-joint overeenkomst afgesloten.

Onder de post overige is opgenomen de dividenduitkering aan de deelnemende gemeenten.

Toelichting op de balans voor resultaatbestemming per	(x € 1.000)	
	31-dec	31-dec
	2016	2015

Overlopende passiva

Transitorische rente	27	38
Overige overlopende passiva	179	5
	<u>206</u>	<u>43</u>

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

De overige overlopende passiva betreffen vooruitontvangen en vooruitbetaalde posten. In de balans zijn conform artikel 49 BBV niet de verplichtingen inzake het opgebouwde verlof en het vakantiegeld over de periode juni tot en met december tot uitdrukking gebracht. De waardering van het opgebouwde verlof bedraagt € 503k (39.830 uur) en de waardering van het vakantiegeld € 808k.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum met een materiele impact op de jaarrekening 2016

Toelichting op overzicht van baten en lasten 2016

(x € 1.000)

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2016	2016	2015

Overige bedrijfsopbrengsten

Hieronder is de vergoeding van

Tominggroep BV opgenomen:

Huur gebouwen en installaties etc.

Detacheringsvergoeding

Dividenduitkering

1.117 1.173 1.173

4.910 5.215 5.132

844 2.883

6.871 6.388 9.189

De detacheringsvergoeding bestaat uit een detacheringsvergoeding voor Wsw medewerkers, die werkzaam zijn bij Tominggroep BV.

Lonen, salarissen en sociale lasten Wsw-personeel

Loonkosten Wsw-werknemers

20.106 19.417 20.421

Totale loonkosten Wsw

20.106 19.417 20.421

Sociale lasten Wsw

3.588 3.491 3.578

Pensioenpremies Wsw

1.632 1.890 2.008

5.220 5.381 5.586

Ziekengelden

-61 -20 -48

Totaal sociale lasten Wsw

5.159 5.361 5.538

Bedrijfsgeneeskundige zorg

185 150 204

Personeelskosten overig

292 331 326

Vervoerskosten Wsw

583 621 607

Eigen bijdrage

3 0 2

Totaal overige personeelskosten Wsw

1.064 1.102 1.139

Totaal Lonen, salarissen en sociale lasten Wsw-personeel

26.329 25.880 27.098

Onder overige personeelskosten vallen onder meer:

Vakonderwijs, werkkleding en bijzondere voorzieningen.

Overzicht van baten en lasten 2016

(x € 1.000)

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Aantal WSW-ers (gemiddeld)	1.142	1.054	1.197
Aantal SE's (in loondienst)	933	915	971
Aantal SE's (gemiddeld gerealiseerd, inclusief Begeleid Werken)	997,5	989,6	1.042,4
Loonkosten per SE	27.090	27.091	26.734
Verhouding van lasten/lonen WSW-ers in %	25,7	27,6	27,1

SE = standaardeenheid

Kosten Begeleid werken	870	1.031	967
------------------------	-----	-------	-----

De kosten begeleid werken betreffen loonkostensubsidie en begeleidingskosten voor sw-geïndiceerden die niet in dienst zijn bij het Werkvoorzieningschap Tomingroep.

Afschrijvingen op materiele vaste activa met economisch nut	511	484	460
---	-----	-----	-----

Totaal afschrijvingen	511	484	460
------------------------------	------------	------------	------------

Overige bedrijfskosten

Huurkosten	4	4	4
Onderhoudskosten	155	155	155
Verzekeringen en belastingen	63	69	55
Dienstverlening Tominggroep BV	3.142	3.900	4.430
Diverse overige bedrijfslasten	1.033	184	2.974

Totaal overige bedrijfskosten	4.397	4.312	7.618
--------------------------------------	--------------	--------------	--------------

Huurkosten: Alleen de kosten van (erf)pacht worden bij het Schap verantwoord.

De kosten van huur van machines, etc. komen ten laste van de BV.

Onder diverse overige bedrijfslasten 2015 is de uitkering, van het van Tominggroep BV ontvangen bijzonder dividend, aan de deelnemende gemeenten verantwoord.

In realisatie 2016 is hier de uitkering inzake het dividend over de winst 2015 van Tominggroep BV opgenomen.

Toelichting op overzicht van baten en lasten 2016

(x € 1.000)

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2016	2016	2015

Rijksvergoeding Wsw

Omvang rijksvergoeding Wsw	<u>25.392</u>	<u>25.153</u>	<u>27.366</u>
-----------------------------------	---------------	---------------	---------------

SE's gesubsidieerd	1.048,8	1.046,6	1.099,0
Subsidie per SE	25.411	25.417	26.241

Overige subsidie	<u>262</u>	<u>135</u>	<u>153</u>
-------------------------	------------	------------	------------

De overige subsidie betreft in 2016 naast de bonus begeleid werken, de ontvangen subsidies uit hoofde van energiesubsidie voor dakisolatie en de zogenaamde kerstengelden.

Garantietoekenning Tomingroep BV

Omvang garantiebijdrage	<u>0</u>	<u>168</u>	<u>0</u>
--------------------------------	----------	------------	----------

In het jaarcontract tussen Tomingroep BV en het Werkvoorzieningschap Tomingroep is vastgelegd dat Tomingroep BV een nihilresultaat bij het Werkvoorzieningschap Tomingroep garandeert.

Publicatie Wet Normering Topinkomens (WNT) 2016

ALGEMEEN BESTUUR

Naam	Functie	Duur dienstverband *	Omvang dienstverband	Beloning	Door werkgever betaalde SV-premies	Belastbare kosten-vergoedingen	Voorzieningen betaalbaar op termijn	Beëindigings-uitkeringen	Jaar beëindiging	Motivering
Mevr F.T. de Jonge	voorzitter	Van 1-1 t/m 31/12	-	-	-	-	-	-	-	Vertegenwoordiging uit de deelnemende gemeente Almere
Dhr. B.H.E. Lüken	lid	Van 1-1 t/m 31/12	-	-	-	-	-	-	-	Vertegenwoordiging uit de deelnemende gemeente Blaricum
Dhr. G. Struik.	lid	Van 1-1 t/m 31/12	-	-	-	-	-	-	-	Vertegenwoordiging uit de deelnemende gemeente Gooise Meren
Dhr. J.G. den Dunnen	lid	Van 1-1 t/m 31/12	-	-	-	-	-	-	-	Vertegenwoordiging uit de deelnemende gemeente Eemnes
Dhr. A. Klamer	vice-voorzitter	Van 1-1 t/m 31/12	-	-	-	-	-	-	-	Vertegenwoordiging uit de deelnemende gemeente Hilversum
Mevr. J. Bakker	lid	Van 1-1 t/m 31/12	-	-	-	-	-	-	-	Vertegenwoordiging uit de deelnemende gemeente Huizen

Naam	Functie	Duur dienstverband *	Omvang dienstverband	Beloning	Door werkgever betaalde SV-premies	Belastbare kosten-vergoedingen	Voorzieningen betaalbaar op termijn	Beëindigings-uitkeringen	Jaar beëindiging	Motivering
Dhr. L.C. van der Pols	lid	Van 1-1 t/m 31/12	-	-	-	-	-	-	-	Vertegenwoordiging uit de deelnemende gemeente Laren
Dhr. H. Tuning	lid	Van 1-1 t/m 31/12	-	-	-	-	-	-	-	Vertegenwoordiging uit de deelnemende gemeente Weesp
Mevr. S.N.F. van Rijkom	lid	Van 1-1 t/m 31/12	-	-	-	-	-	-	-	Vertegenwoordiging uit de deelnemende gemeente Wijdmeren
Dhr. F.C. Oskamp	Secretaris	Van 1-1 t/m 31/12	-	-	-	-	-	-	-	Conform de GR is de algemeen directeur van TG BV de secretaris van het Schap

*De leden van het algemeen bestuur worden door de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten in de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Tomingroep aangewezen voor een tijdvak van vier jaar. Er is geen dienstverband met het werkvoorzieningschap Tomingroep. Ongeacht het tijdstip van benoeming treden zij af op de dag waarop de zittingsperiode van de raden eindigt. Aftredende leden kunnen opnieuw als lid worden aangewezen. De adviseurs worden benoemd door het algemeen bestuur voor een tijdvak van vier jaar. Tot vaste adviseurs worden in ieder geval gerekend de ouderverenigingen van werknemers en de kring van directeuren van de gemeenschappelijke sociale diensten. Zij treden af op de dag waarop de zittingsperiode van de raden eindigt, ongeacht het tijdstip van benoeming.

DAGELIJKS BESTUUR

Naam	Functie	Duur dienstverband *	Omvang dienstverband	Beloning	Door werkgever betaalde SV-premies	Belastbare kosten-vergoedingen	Voorzieningen betaalbaar op termijn	Beeindigings-uitkeringen	Jaar beëindiging	Motivering
Mevr. F.T. de Jonge	voorzitter	Van 1-1 t/m 31/12	-	-	-	-	-	-	-	Vertegenwoordiging uit de deelnemende gemeente Almere
dhr. A. Klamer	vice-voorzitter	Van 1-1 t/m 31/12	-	-	-	-	-	-	-	Vertegenwoordiging uit de deelnemende gemeente Hilversum
Dhr. G.Struik	lid	Van 1-1 t/m 31/12	-	-	-	-	-	-	-	Vertegenwoordiging uit de deelnemende gemeente Gooise Meren

De leden van het dagelijks bestuur worden benoemd uit het algemeen bestuur. De zittingsduur van de leden van het dagelijks bestuur is gelijk aan die van het algemeen bestuur.

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Voorstel tot bestemming van het resultaat over het boekjaar 2016

Het dagelijks bestuur stelt voor aan het algemeen bestuur het gerealiseerde resultaat € 277.115 op de volgende wijze te bestemmen en toe te voegen aan het eigen vermogen.

(x € 1.000)

Toevoeging Algemene Reserve	277
-----------------------------	-----

**Gemeenschappelijke Regeling
Werkvoorzieningsschap Tomingroep**
Concept accountantsverslag 2016

30 maart 2017

**Aan de leden van het Algemeen
en Dagelijks Bestuur van
Werkvoorzieningsschap
Tomingroep**

Postbus 194
1200 AH HILVERSUM

Onderwerp:

Accountantsverslag 2016

Datum:

30 maart 2017

Kenmerk:

3100296671

Geachte leden van het bestuur, geachte heer Oskamp,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2016. In dit accountantsverslag zijn onze belangrijkste controlebevindingen samengevat, zoals deze zijn geconstateerd naar aanleiding van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.

De jaarstukken 2016 zijn opgesteld onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningsschap Tomingroep (hierna: GR Tomingroep). In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2016 van uw gemeenschappelijke regeling gecontroleerd. Bij deze jaarrekening, sluitend met een gerealiseerd saldo van baten en lasten van € 277.000, zijn wij voornemens voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid een goedkeurende controleverklaring te verstrekken. Ons oordeel is onder voorbehoud van goedkeuring vanuit de nog uit te voeren (interne) kwaliteitstoets.

Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor algemeen bestuur en het dagelijks bestuur, de secretaris cq. directie en de raad en het college van de deelnemende gemeenten van GR Tomingroep.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. M. Knip RA

Inhoudsopgave

Contact

De volgende personen kunnen bij vragen gecontacteerd worden met betrekking tot dit accountantsverslag:

drs. Marcel Knip RA

Audit Partner

Deloitte Accountants B.V.

Tel: 06 11 002 361

MKnip@deloitte.nl

Marnix van de Visch RA MSc

Audit Manager

Deloitte Accountants B.V.

Tel: 06 20 252 005

MVandevisch@deloitte.nl

1. Managementsamenvatting	3
2. Bevindingen jaarrekening 2016	5
3. Financiële analyse	7
4. Interne beheersing	8
5. Overige onderwerpen	9
Bijlagen	11

1. Managementsamenvatting

Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid..

Reikwijdte van de controle

Met de opdrachtbevestiging van heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2016. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Daarnaast zijn het Besluit accountantscontrole decentrale overheden en uw controleverordening op grond van artikel 213 van de Gemeentewet.

Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2016 voldoende voor de doelstelling van onze controle. Een samenvatting van de reikwijdte van de controle voor 2016 is opgenomen in **bijlage C**.

Goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid, rechtmatigheidcontrole nog af te ronden

Bij de, onder de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur opgestelde, jaarrekening, sluitend met een gerealiseerd saldo van baten en lasten van € 277.000, zijn wij voornemens voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid een goedkeurende controleverklaring te verstrekken. Ons oordeel is onder voorbehoud van goedkeuring vanuit de nog uit te voeren (interne) kwaliteitstoets.

Overzicht goedkeurings-toleranties en geïdentificeerde fouten en onzekerheden

Wij hebben met inachtneming van de door u vastgestelde toleranties de controle uitgevoerd:

Goedkeuringstoleranties		
Fouten	1% van het totaal van de lasten	€ 320.000
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten	€ 960.000
Rapportagetoleranties		
De rapportagetoleranties voor fouten en onzekerheden zijn vastgesteld op € 50.000.		

Het (verplichte) overzicht van de gecorrigeerde en niet-gecorrigeerde fouten treft u aan in **bijlage A1** en **bijlage A2**. Er is geen sprake van ongecorrigeerde fouten. Verder is geen sprake van in het kader van onze oordeelsvorming relevante onzekerheden aangaande getrouwheid en rechtmatigheid (**bijlage A3** en **A4**).

1. Managementsamenvatting

Bijgaand treft u onze belangrijkste conclusies aan ten aanzien van de jaarrekening. Daarbij concluderen we onder meer dat de basis van interne financiële beheersing bij GR Tominggroep op orde is.

Onze onafhankelijkheid ten opzichte van GR Tominggroep is gewaarborgd.

Bevindingen controle jaarrekening 2016

Onze belangrijkste conclusies ten aanzien van de jaarrekening 2016 zijn:

- De jaarverslaggeving voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften (Bbv).
- Wij zijn van mening dat de aannames en oordelen ten aanzien van significante schattingsposten in de jaarrekening, die het management heeft toegepast, redelijk zijn en consistent worden gebruikt.
- Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheden met invloed op de strekking van de controleverklaring.
- Het gerealiseerd resultaat over 2016 komt uit op € 277.000.
- De bezoldigingen over 2016 van zijn niet strijdig met de Wet Normering Topinkomens (WNT) en de jaarrekening 2016 van GR Tominggroep voldoet aan de publicatieverplichtingen ingevolge de WNT.

Zie **pagina 5 en 6** voor een nadere toelichting op bovenstaande conclusies.

Interne financiële beheersing: de basis is op orde

Op basis van onze werkzaamheden zijn wij van mening dat de interne financiële beheersing in het kader van een betrouwbare totstandkoming van de jaarrekening voldoende op orde is.

Onafhankelijkheid is gewaarborgd

Deloitte Accountants B.V. is onafhankelijk van GR Tominggroep en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid. Ons zijn verder geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de member firms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectieve zuster- en/of dochterondernemingen en de organisatie, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. **Bijlage B** bevat een nadere uiteenzetting van onze onafhankelijkheid.

Overige onderwerpen

In het hoofdstuk overige onderwerpen gaan wij onder andere in op de bevestiging van het management, fraude en de gehanteerde grondslagen. Zie hiervoor **pagina 10 en 11**.

2. Bevindingen jaarrekening 2016

Kwaliteit verslaggeving voldoet aan de voorschriften (Bbv)

Verslaggeving (BBV)

De jaarstukken 2016 bestaan uit:

- Het jaarverslag 2016 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen);
- De jaarrekening 2016 (balans en overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichtingen).

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag inclusief de verplichte paragrafen en de overige gegevens. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet, geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor de gemeenschappelijke regeling van toepassing zijnde vereisten in de Gemeentewet en aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Publicatie ingevolge de WNT voldoet aan de gestelde normen en eisen.

Wet Normering Topinkomens

De WNT is voor gemeenschappelijke regelingen van toepassing. Voor gemeenschappelijke regelingen geldt dat, naast de directie, de leden van het dagelijks- en het algemeen bestuur ingevolge de WNT als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene maximale bezoldiging voor een topfunctionaris bedraagt voor 2016 € 179.000. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de gemeenschappelijke regeling.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2016 van de GR Tomingroep niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2016 van GR Tomingroep voldoet aan de publicatieverplichtingen ingevolge de WNT.

De toegepaste inschattingen zijn redelijk en worden consistent toegepast.

Schattingen in de jaarrekening

De jaarrekening van GR Tomingroep bevat diverse schattingsposten (o.a. voorzieningen en waardering activa). Wij hebben voor deze schattingen het proces beoordeeld waarmee het management schattingsposten ontwikkelt en wij hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.

2. Bevindingen jaarrekening 2016

Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd

Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid

Rechtmatigheid

Onze controle op het onderdeel rechtmatigheid hebben wij afgerond. Door ons zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2016, toetsen wij de begrotingsrechtmatigheid.

In totaal heeft uw gemeenschappelijke regeling € 31.844.000 aan lasten begroot, tegenover € 32.249.000 aan werkelijke lasten in 2016. Dit is in totaal een onderschrijding van € 405.000. Aan baten had uw gemeenschappelijke regeling een bedrag van € 31.844.000 begroot, tegenover € 32.526.000 aan werkelijke baten in 2016. In totaal gaat het om een hogere realisatie aan baten van € 682.000.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma. Bij de GR Tomingroep is sprake van 1 programma (WSW). Deze overschrijding is in te delen in de opgenomen categorie zoals genoemd in de Kadernota Rechtmatigheid.

Lastenoverschrijding programma	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt niet mee in het oordeel	Onrechtmatig, telt wel mee in het oordeel
Programma WSW	Overschrijding lasten € 405.000 → Past binnen het bestaande beleid en wordt met name veroorzaakt door hogere personele lasten als gevolg van cao stijgingen en een toename van het aantal FTE.	V	

Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van deze overschrijding naar de analyse begrotingsrechtmatigheid zoals opgenomen in de toelichting op de baten en lasten. De geconstateerde kostenoverschrijding die formeel als onrechtmatig worden aangemerkt hebben – gezien het feit dat het binnen het bestaande beleid en de bedrijfsuitoefening past – geen gevolgen voor de strekking van de controleverklaring.

3. Financiële analyse

Het weerstandsvermogen is voldoende

Weerstandsvermogen

Het vrije besteedbaar vermogen, te weten het eigen vermogen en het gerealiseerde resultaat 2016, bedraagt per 31 december 2016 € 2.183.000. De solvabiliteit geeft aan in hoeverre de GR Tomingroep aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. In de bedrijfseconomie wordt dit berekend door Eigen vermogen / totaal vermogen. De solvabiliteit van de GR Tomingroep per 31 december 2016 bedraagt 17,7% (2015: 13,7%).

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing en de nota risicomanagement heeft uw organisatie op een adequate wijze de diverse risico's in beeld gebracht.

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten 2016 is € 277.000 positief

Gerealiseerd resultaat

Het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten bedraagt € 277.000. Dit is € 277.000 hoger dan de begroting. Er zijn in 2016 geen gelden toegevoegd of onttrokken aan de reserves. Hiermee bedraagt het gerealiseerd resultaat 2016 € 277.000. Dit gerealiseerde resultaat is apart in de balans opgenomen.

In de jaarrekening is een analyse opgenomen van de verschillen tussen de begrote en de werkelijke lasten en baten. Voor deze, meer uitgebreide analyse van de verschillen, verwijzen wij u naar de jaarrekening.

Werkkapitaal

Het netto werkkapitaal geeft een indicatie van het saldo van de financiële middelen na verrekening van de kortlopende vorderingen en schulden. Een positief netto werkkapitaal impliceert dat na verrekening nog een positief saldo aan geldmiddelen resteert. Een negatief netto werkkapitaal duidt de financieringsbehoefte aan en impliceert dat uw organisatie zonder aanvullend (bank)krediet niet in staat is op korte termijn aan haar kortlopende verplichtingen te voldoen.

Het zichtbare netto werkkapitaal in de jaarrekening per 31 december 2016 bedraagt € 0,8 miljoen (2015: € 0,2 miljoen).

4. Interne beheersing

GR Tomingroep heeft de basis op orde, voor zover relevant voor onze jaarrekeningcontrole.

Frauderisicoanalyse is aanwezig en wordt periodiek geactualiseerd

Interne beheersing

Wij hebben geconcludeerd dat de administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) binnen GR Tomingroep in de basis toereikende aanknopingspunten bevat om te komen tot betrouwbare financiële jaarverslaggeving. Hiermee bedoelen wij dat het systeem van administratieve organisatie en interne controle bijdraagt aan de totstandkoming van een adequate jaarrekening(controle) 2016.

Voor onze gedetailleerde bevindingen aangaande de interne beheersing verwijzen wij u naar onze managementletter 2016.

Frauderisicoanalyse en fraudebeheersing

Gezien de maatschappelijke belangstelling voor het onderwerp en de potentieel grote impact die een fraudegeval op uw organisatie kan hebben, zowel in financiële zin als in immateriële (imago)schade, besteed GR Tomingroep voldoende aandacht aan het fraudebeheersingsproces. Het fraudebeheersingsproces betreft het op reguliere basis en een gestructureerde manier aandacht besteden aan het onderwerp fraude. Een fraudebeheersingsproces bestaat ook niet alleen uit maatregelen van interne controle om mogelijke fraudegevallen tijdig te kunnen ontdekken, maar bevat ook bestuurlijk beleid om fraude te voorkómen zoals:

- Fraudepreventie begint bij sturen op gewenst gedrag, zijnde de kernwaarden waarvan het algemeen bestuur, dagelijks bestuur en de directie wensen dat iedere medewerker deze erkent en daarnaar handelt. Het sturen op dit gedrag wordt zichtbaar binnen GR Tomingroep uitgedragen.
- Het uitvoeren van een frauderisicoanalyse met daaraan gekoppeld maatregelen van interne beheersing. Eventuele zwakke plekken ('restrisico's') worden op deze manier inzichtelijk gemaakt.
- Aan het proces wordt verder invulling gegeven door de frauderisicoanalyse en -evaluatie periodiek te agenderen bij vergaderingen van het algemeen bestuur, dagelijks bestuur en de directie.

Aan bovengenoemde aspecten van het fraudebeheersingsproces wordt binnen GR Tomingroep op voldoende wijze invulling gegeven. Uw organisatie beschikt over een frauderisico-analyse die periodiek wordt geactualiseerd en besproken met de toezichthouders.

5. Overige onderwerpen

In dit hoofdstuk hebben wij de overige onderwerpen opgenomen die wij op grond van onze beroepsregels aan u moeten rapporteren.

Bevestiging van het management

Wij hebben van het dagelijks bestuur c.q. de secretaris – ter confirmatie van zijn verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving – een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Geen meningsverschil met dagelijks bestuur of directie of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controle-opdracht door het management en de medewerkers van de GR Tomingroep de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Grondslagen van de jaarrekening adequaat toegelicht in de jaarrekening

Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en baten en lasten van uw organisatie. Daarnaast vereisen zij van het dagelijks bestuur het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeenschappelijke regeling zijn uiteengezet in de paragraaf grondslagen van resultaatbepaling en waardering in de jaarrekening 2016. In 2016 hebben zich geen wijzigingen van materieel belang voorgedaan in toegepaste verslaggevingsgrondslagen, die een aanzienlijke invloed hebben gehad op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeenschappelijke regeling.

Wij hebben het door het dagelijks bestuur toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingsonderdelen geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Indien nodig, hebben wij specialisten betrokken bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsonderdelen en de toegepaste inschattingen reëel zijn en consistent worden gebruikt.

5. Overige onderwerpen

Geen vermoedens van fraude of signalen van fraude

Geen vermoedens of signalen van fraude

In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

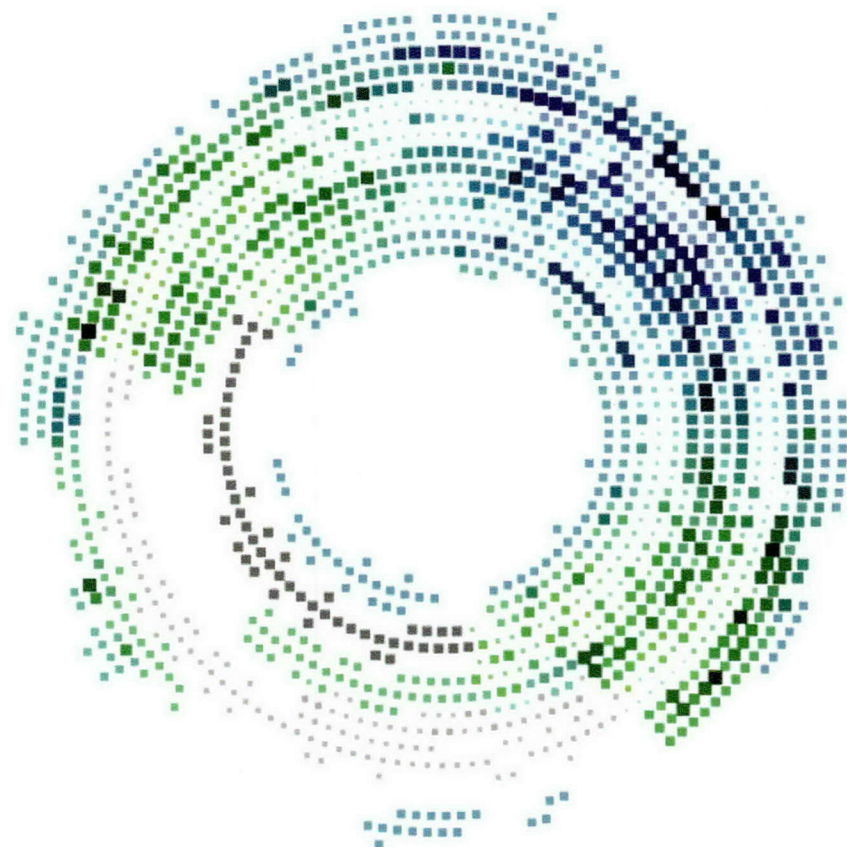
Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het management van de GR Tominggroep waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken van GR Tominggroep. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er, geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn op de jaarrekening, zijn betrokken.

Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen, controles van schattingen en hebben wij significante en ongebruikelijke transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht.

Hoewel wij een professioneel-kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2016 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Bijlagen

A1: Niet-gecorrigeerde fouten	12
A2: Gecorrigeerde fouten	14
A3: Afwijkingen in de toelichting	15
A4: Rechtmatigheid	16
B: Onafhankelijkheid	17
C: Reikwijdte van de controle 2016	18
D: Disclaimer en beperking in gebruik	19

Bijlage A1: Niet-gecorrigeerde fouten

Niet-gecorrigeerde fouten

De volgende niet-gecorrigeerde fouten en onzekerheden groter dan de rapportagetolerantie zijn gedurende onze werkzaamheden vastgesteld:

Aard van de fouten	Rechtmatigheid x € 1.000	Getrouwheid x € 1.000
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	N.v.t.	N.v.t.
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode	N.v.t.	N.v.t.
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout	N.v.t.	N.v.t.
Rechtmatigheidsfout is per saldo ook een getrouwheidsfout	N.v.t.	N.v.t.
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	N.v.t.	N.v.t.
Extra absolute waarde rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	N.v.t.
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding/Fido/Etc.)	N.v.t.	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	N.v.t.	
Overige rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	
Totaal rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	

Bijlage A1: Niet-gecorrigeerde fouten

	Rechtmatigheid x € 1.000	Getrouwheid x € 1.000
Onzekerheid rechtmatigheid betreft tevens getrouwheid	N.v.t.	N.v.t.
Onzekerheid rechtmatigheid is per saldo ook een onzekerheid inzake getrouwheid	N.v.t.	N.v.t.
(Sub)totaal onzekerheden in de controle getrouwheid	n.v.t.	n.v.t.
Extra absolute waarde onzekerheden rechtmatigheid	N.v.t.	
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit externe regels (EU-staatssteun)	N.v.t.	
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	N.v.t.	
Overige onzekerheden inzake rechtmatigheid	N.v.t.	
Totaal onzekerheden in de controle rechtmatigheid	n.v.t.	

Wij hebben van het management een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het management het bovenstaande heeft bevestigd. Dat houdt in dat eventuele niet geconstateerde en derhalve niet-gecorrigeerde fouten, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het management heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde fouten.

Bijlage A2: Gecorrigeerde fouten

Gecorrigeerde fouten

De tabel hierna bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde fouten groter dan de rapportagetolerantie en andere door het management gecorrigeerde fouten.

	Rechtmatigheid x € 1.000	Getrouwheid x € 1.000
Feitelijke afwijkingen		
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.
Inschattingsafwijkingen		
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.
Geprojecteerde afwijkingen		
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.
Totaal	N.v.t.	N.v.t.

Bijlage A3: Afwijkingen in de toelichting

Afwijkingen in de toelichting

Onze controlestandaarden eisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om het algemeen bestuur in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat het algemeen bestuur deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overweging
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.

Bijlage A4: Rechtmatigheid

Rechtmatigheid

In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), de Kadernota Rechtmatigheid 2016 en in het door algemeen bestuur vastgestelde normenkader is het kader voor de controle op de rechtmatigheid opgenomen. Bij de controle op de rechtmatigheid hebben wij de volgende fouten en/of onzekerheden geconstateerd:

Toelichting	Bron normenkader	Fout of onzekerheid
Geen geconstateerde fouten en/of onzekerheden.	N.v.t.	N.v.t.

Bijlage B: Onafhankelijkheid

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)' en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij GR Tomingroep in 2016 is gewaarborgd. Een overzicht van de aanvullende dienstverlening hebben wij hierna opgenomen.

Aanvullende dienstverlening

In 2016 zijn er door ons voor GR Tomingroep geen aanvullende diensten verricht.

Op grond van de door ons getroffen maatregelen en de communicatie met u hierover zijn wij van mening dat onze onafhankelijkheid is gewaarborgd.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen of verstrekt aan GR Tomingroep of een bij GR Tomingroep betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben ontvangen of verstrekt en zijn derhalve van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Bijlage C: Reikwijdte van de controle 2016

De opdracht die u ons heeft verstrekt

Binnen het kader van de overeenkomst tussen uw organisatie en Deloitte Accountants B.V. tot het controleren van uw jaarrekening bevestigen wij formeel elk jaar de onderlinge afspraken met een opdrachtbevestiging. Met de opdrachtbevestiging van 15 december 2016 heeft u ons op meer gedetailleerde wijze opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2016. De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van GR Tomingroep. In dit accountantsverslag geven wij een toelichting op de bevindingen naar aanleiding van de controle.

Onze controleaanpak bestaat in hoofdlijnen uit drie fasen: de risicoanalyse, de interim controle en de jaarrekeningcontrole.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als organisatie mee te maken heeft. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van GR Tomingroep en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel hiervan is om op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving tot een zo volledig en bruikbaar mogelijke risicoanalyse te komen, die als basis voor de verdere controlewerkzaamheden kan dienen. Het gaat hierbij primair om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering. Bij deze inventarisatie ligt primair de focus op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of fouten.

Interim-controle

Onze risicoanalyse en de daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat de opgeleverde informatie betrouwbaar is, zowel tussentijds als bij de jaarrekening. Omdat deze interne beheersing het gehele jaar goed dient te functioneren, hoeven wij met de aanvang van onze controle niet te wachten totdat de jaarrekening gereed is. Onze controle vindt daarom voor een belangrijk deel al in de tweede helft van het boekjaar plaats. Wij onderzoeken tijdens de interim controle de procesrisico's, om te bepalen of hierin voldoende beheersmaatregelen (de AO/IB) zijn getroffen. De daaruit voortvloeiende verbeterpunten ter verdere optimalisatie van de interne beheersing zijn opgenomen in de paragraaf Interne beheersing van dit verslag.

Jaarrekeningcontrole

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften, met andere woorden: of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met materialiteitsgrenzen.

Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en ons accountantsverslag. In ons accountantsverslag rapporteren wij eventuele fouten en onzekerheden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing).

Scope van de opdracht

Onze controleverklaring is gebaseerd op onze controlewerkzaamheden als accountant van GR Tomingroep.

Bijlage D: Disclaimer en beperking in gebruik

Dit verslag is alleen bestemd voor het management, de directie en het bestuur van GR Tomingroep en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt op ons.

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel, welke zal worden verstrekt in onze controleverklaring.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.